

Retningslinjer for tannhelsetjenester til flyktninger og asylsøkere i statlig mottak ansvar, tjenestens faglige innhold og betalingsordninger

Rundskriv I-23/99 fra Sosial- og helsedepartementet.

Til: Landets fylkeskommuner
Landets kommuner

98/03604
25.8.1999

Del I Innledning

1.1 Generelt om rundskrivet

Dette rundskrivet erstatter rundskrivene IK 17/93 utgitt 16. april 1993 av Helsedirektoratet og I 38/94 utgitt 29. desember 1994 av Sosial og helsedepartementet. Det gir retningslinjer som presiserer hvilke ordninger som gjelder for tannhelsetjenester til flyktninger, personer med opphold på humanitært grunnlag og asylsøkere. Det danner også grunnlag for betalingsordninger for tannhelsetjenester til personer eldre enn 20 år som oppholder seg i statlig mottak og dermed ikke har prioriterte rettigheter etter lov om tannhelsetjenesten av 3. juni 1983 nr. 54. Rundskrivet inneholder:

- Del I: presiseringer av forhold som gjelder for tilbudet til alle personer i statlig mottak.
- Del II: definisjoner av begreper og uttrykk som benyttes samt retningslinjer for prioritering av tjenester.
- Del III: retningslinjer for ansvarsforhold og finansiering for tannhelsetjenester til personer i statlig mottak til og med 20 år.
- Del IV: retningslinjer for ansvarsforhold og finansiering for personer i statlig mottak over 20 år.

1.2 Generelt om fylkeskommunenes ansvar

Fylkeskommunen skal etter lov om tannhelsetjenesten av 3. juni 1983 nr. 54 §11 sørge for at nødvendig tannhelsehjelp er tilgjengelig for hele befolkningen som bor eller midlertidig oppholder seg i fylkeskommunen, herunder for flyktninger, personer med opphold på humanitært grunnlag og asylsøkere som bor eller oppholder seg i statlige mottak.

Formålet med organiseringen av tjenestene er å styrke den enkeltes mulighet for egenomsorg og vern av egen tannhelse.

For å sikre nødvendig tannhelsehjelp bør det tannhelsepersonell som skal stå for tilbudet overfor flyktninger, asylsøkere og personer med opphold på humanitært grunnlag sikres mulighet til faglig kompetanseutvikling. Det må derfor avsettes tid og ressurser til tverrfaglig arbeid, nødvendig opplæring og etterutdanning innen fagområdet.

1.3 Om tolketjenester

Forsvarlig utøvelse av tannlegevirksomhet krever etter lov om tannleger av 13. juni 1980 nr. 43 § 25 at pasienten får tilstrekkelig informasjon slik at vedkommende bl.a. er i stand til å gi informert samtykke til undersøkelse og behandling. For å sikre slik kommunikasjon vil tannbehandling av personer i statlig mottak i mange sammenhenger kreve at tolk bistår tannlegen i forbindelse med undersøkelse og behandling.

Kommuner med statlig mottak bør på denne bakgrunn sørge for at kvalifisert tolkehjelp er tilgjengelig.

Utgiftene til tolketjenester dekkes over Den offentlige tannhelsetjenestens budsjett når personer i statlig mottak hører under tannhelsetjenestelovens prioriterte grupper. Ved behandling av personer i statlig mottak som ikke er prioritert i tannhelsetjenesteloven bør kommunen dekke utgiftene til tolketjenester, uavhengig av om behandlingen utføres av offentlig ansatt eller privatpraktiserende tannlege.

Del II Definisjoner og prioritering av tjenester

2.1 Grupper som omfattes av rundskrivet

Med "personer i statlig mottak" menes flyktninger, asylsøkere og personer med opphold på humanitært grunnlag som bor eller oppholder seg i statlig mottak.

2.2 De ulike perioder under opphold i statlig mottak

Perioden i statlig mottak består av to faser:

- a. Primærfase for personer som har asylsøknaden til behandling og for personer med negativt vedtak som fortsatt oppholder seg i mottak. Primærfasen inkluderer opphold i transitt.
- b. Sekundærfase for personer med innvilget asyl eller opphold på humanitært grunnlag inntil vedkommende flytter til kommune for permanent bosetting.

2.3 De ulike typer av tjenester

Med akutt hjelp menes her behandling som er nødvendig for å redusere eller fjerne smerter og redusere eller fjerne infeksjonstilstander i munnhulen. Dette innebærer at midlertidige fyllinger og rotbehandling vil måtte utføres når det anses som ledd i å fjerne smerter og infeksjonstilstander. Fronttenner og de fremste jeksler som er viktige i eventuell senere behandling av tannsettet, prioriteres i sistnevnte tilfeller.

Primærforebyggende tiltak skal bidra til å forhindre utvikling av ny sykdom. Dette omfatter aktuelle tiltak hva angår fluor, munnhygiene og kosthold. Ved valg og prioritering av tiltak må det tas hensyn til personens kulturelle og religiøse bakgrunn og den enkeltes integritet og egenart.

Sekundærforebyggende tiltak skal bidra til å forhindre videreutvikling av sykdom eller funksjonssvikt. Eksempel er midlertidige fyllinger og midlertidig krone. Det må gjøres en prioritering basert på individuell vurdering. Fronttennene og de fremste jeksler prioriteres.

Med ordinær tannbehandling menes nødvendig permanent rehabilitering av tapt tannsubstans som følge av tannråte eller ytre skade. Den omfatter også nødvendig tannkjøttbehandling, rotbehandling og fremstilling av he eller delprotese. En enkeltstående krone i hver kjeve kan unntaksvis aksepteres. Fronttenner og de fremste jeksler prioriteres.

2.4 Omfang og prioritering av tjenester

Følgende retningslinjer gjelder:

- a. Asylsøkere i de første 4 uker av primærfasen ytes kun akutt hjelp, likedan asylsøkere som har fått negativt svar på søknaden, men som fortsatt befinner seg i mottaket.
- b. Asylsøkere i primærfasen utover de første 4 uker og flyktinger som nylig har kommet til Norge, gis tilbud om en foreløpig undersøkelse. I løpet av de første 6 månedene gis akutt hjelp og tilbud om primær og sekundaerforebyggende tjenester.
- c. Flyktinger og asylsøkere med opphold utover 6 måneder gis tilbud om ordinær undersøkelse og tannbehandling. Dette gjelder også for tidligere asylsøkere som har fått oppholdstillatelse, men som fremdeles bor i statlig mottak, i påvente av permanent bosetting i en kommune.

Del III Ansvarsforhold og finansiering personer i statlig mottak fra 0 til og med 20 år

3.1 Om fylkeskommunens ansvar

Fylkeskommunen har ansvar for å organisere forebyggende tiltak og er ansvarlig for å gi et oppsøkende tilbud om tannhelsetjenester gjennom Den offentlige tannhelsetjenesten til personer i statlig mottak på lik linje med norske statsborgere, jf tannhelsetjenesteloven § 13 a) og d).

Overfor de grupper som fylkeskommunen har ansvar for å gi et oppsøkende tilbud til, omfatter nødvendig tannhelsehjelp akutt hjelp, forebyggende tjenester og ordinær tannbehandling. Igangsetting av tannregulering med fast apparatur er ikke aktuelt før vedkommende har fått oppholdstillatelse og har flyttet til permanent bolig.

3.2 Om finansieringen

Fylkeskommunen skal dekke utgifter ved Den offentlige tannhelsetjenesten, jf tannhelsetjenesteloven § 51. Det kan avkreves vederlag for undersøkelse og behandling av personer i statlig mottak etter reglene i forskrift om vederlag for tannhelsetjenester i Den offentlige tannhelsetjenesten av 24. mai 1984 nr. 1268.

Del IV Ansvarsforhold og finansiering personer i statlig mottak som er over 20 år

4.1 Om fylkeskommunens ansvar

Fylkeskommunen har ansvar for å sørge for at personer i statlig mottak har tilgang til nødvendig tannlegehjelp, jf tannhelsetjenesteloven § 11. Personer i statlig mottak over 20 år som ikke tilhører en gruppe fylkeskommunen skal gi oppsøkende tilbud til, må selv oppsøke tannlege ved behov. Den enkelte fylkeskommune kan på eget initiativ vedta å yte tannhelsetjenester til øvrige grupper av personer i statlig mottak i samsvar med tannhelsetjenesteloven § 13, pkt e.

4.2 Om finansieringen

4.2.1 Hovedregel stette gjennom "Pengereglement for beboere i statlig mottak"

Alle personer som bor eller oppholder seg i statlig mottak, får tilbud om økonomiske ytelser fra staten etter det til enhver tid gjeldende pengereglement, "Pengereglement for beboere i statlig mottak". Dette reglementet er ment å skulle dekke alle utgifter beboeren har til livsopphold, inkludert egenandel ved legekonsultasjon og utgifter til tannlege.

4.2.2 Tilleggsytelser når størrelsen på utgiftene hindrer nødvendig behandling

Dersom det skulle vise seg at utgiftene til tannbehandling er så store at behandling ikke lar seg gjennomføre uten tilleggsytelser, kan person i statlig mottak søke Utlendingsdirektoratets regionkontor om dekning av utgifter til tannbehandling innenfor gitte økonomiske rammer. Søker skal da dokumentere at den til enhver tid gjeldende egenandelen i reglementet allerede er benyttet til utgifter som gjelder liv og helse.

4.2.2.1 Prosedyrer for sagnad til Utlendingsdirektoratets regionkontor om tilleggsytelser til tannbehandling

Fylkestannlegen eller den fylkestannlegen delegerer myndighet til godkjenner behandlingsforslag, kostnadsoverslag og omfang av offentlig støtte etter søknad fra behandlende tannlege og etter retningslinjene i dette rundskriv.

Utlendingsdirektoratets regionkontor avgjør egenandelens størrelse etter gjeldende pengereglement og utbetaler det resterende beløp direkte til tannlegen mot faktura på utført behandling etter godkjent behandlingsplan. Utbetaling kan også skje til personen i statlig mottak mot fremvisning av kvittering på betalt beløp.

Følgende retningslinjer gjelder for slik søknad:

- a. Når en person i statlig mottak søker tannbehandling, må behandlende tannlege avklare med regionkontoret egenandelens størrelse for den enkelte før behandlingen settes i gang.
- b. Behandlende tannlege sender søknad om statlig tilskudd til tannbehandling med behandlings og kostnadsoverslag til fylkestannlegen. Behandlingsforslaget skal dokumenteres med statusbeskrivelse og røntgenbilder. Kostnadsoverslaget skal være basert på takster i Den offentlige tannhelsetjenesten, fastsatt av Sosial og helsedepartementet.
- c. Fylkestannlegen vurderer og godkjenner søknaden i henhold til retningslinjene i dette rundskriv. I godkjenningen skal henvises til det punkt i retningslinjene som benyttes til innvilgning/avslag ved å angi om det gjelder akutt hjelp, primaerforebyggende tjenester, sekunda:rforebyggende tjenester eller ordinær tannbehandling. Tjenesten det kan ytes støtte til, avhenger av hvilken mottaksfase vedkommende befinner seg i og hvor lenge oppholdet har vart, jfr. pkt. 2.4.

Fylkestannlegen kan kreve vederlag etter takster i Den offentlige tannhelsetjenesten for tid benyttet til vurdering og godkjenning av behandlings og kostnadsoverslaget. Det benyttes fast sats for 30 minutter beregnet etter den til enhver tid gjeldende takst 005 Andre generelle tjenester i ovennevnte takster. Regningen sendes det aktuelle regionkontor.

Fylkestannlegen kan delegere myndighet til å foreta vurdering og godkjenning av behandlingsforslag, kostnadsoverslag og omfang av offentlig støtte til annen tannlege i Den offentlige tannhelsetjenesten. Det forutsettes at den som får delegert oppgaven blir gjort tilstrekkelig kjent med retningslinjene.

Behandlingen kan ikke settes i gang før svar foreligger fra fylkestannlegen. Unntak gjøres for akutt behandling i forbindelse med smertelindring og alvorlige (akutte) infeksjonstilstander.

d. Person i statlig mottak må selv søke Utlendingsdirektoratets regionkontor om dekning av utgiftene til tannbehandling basert på behandlende tannleges godkjente overslag. Når behandlingen er gjennomført etter godkjent . behandlingsplan, betaler vedkommende den fastsatte egenandel til tannlegen. Egenandelen kan også innbetales i rater i løpet av behandlingsperioden.

e. Behandlende tannlege sender regning for det på forhånd innvilgede beløp til det aktuelle regionkontor.

4.2.3 Tilleggsytelser etter fylkeskommunalt vedtak

Fylkeskommunen kan etter eget vedtak yte ekstra støtte utover de statlige midler.

Utlendingsdirektoratets regionkontor skal informeres om slikt vedtak.

4.2.4 Begrensninger for finansiering av behandling av flyktninger/ asylsøkere over 20 år

Del II, pkt. 2.4 bokstav a og b angående behandlingsomfanget i de forskjellige faser gjelder også for person i statlig mottak over 20 år. Omfattende protetisk behandling med flere kroner i hver kjeve, med broer, implantater eller tannregulering er ikke aktuelt for denne støtteordningen. Slik behandling må vedkommende dekke selv. Når oppholdstillatelse er gitt og personen er bosatt i en kommune, kan det søkes om støtte ved angjeldende sosialkontor.

Retningslinjene gjøres gjeldende fra 1. september, 1999.

Med hilsen

Andreas Disen e.f.

Kjell Røynesdal

Gjenpart:

Kommunal og regionaldepartementet

Arbeids og administrasjonsdepartementet

Utlendingsdirektoratet

Statens helsetilsyn

Landets fylkesleger

Landets fylkestannleger

Norsk organisasjon for asylsøkere

Kommunenes Sentralforbund

Den norske tannlegeforening

Norsk tannpleierforening

Den norske lægeforening

Rikstrygdeverket

Skannet og lagt på nett av Statens helsetilsyn